

Stefanos Dimopoulos

Athos – țărâmul sfințeniei
Întâlniri cu marii părinți athoniți
ai veacului al XX-lea

Traducere din neogreacă
ELENA DINU

Carte tipărită cu binecuvântarea
Înaltpreasfințitului
TEOFAN
Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

DOXOLOGIA

Iași, 2020

Cuprins

Prolog (Nikos Orfanidis).....	9
Prologul autorului	13

I. PĂRINTELE EMILIANOS SIMONOPETRITUL

Despre rugăciune	19
Loțiitorul	22
Încăunarea Părintelui Emilianos	30
„În casa Tatălui Meu, multe locașuri sunt”	41
Patima judecării	44
O vizită la „Simonos Petra”	48
Părintele Emilianos și sfinții (1)	53
Zelotiștii	58
Despre post	63
Părintele Emilianos și sfinții (2)	67
Părintele Emilianos și sfinții (3)	73
Părintele Emilianos și sfinții (4)	78
Principele Paleologu și „domnia mea”	86
<i>Consensus patrum</i> : Buna-înțelegere a Părinților	90
Tipicele	94
Binecuvântarea	99
„Ce faci?”	103
Balconașul	106

II. PĂRINTELE EFREM KATUNAKIOTUL

Lacom și hoț	113
Vizita tatălui meu	118
„Nu puteți să slujiți lui Dumnezeu și lui mamona!”	121
Rugăciunea minții	125
Prietenii Sfinți: Sfântul Nectarie de Eghina, Sfântul Porfirie Kavsokalivitul, Părintele Efrem Katunakiotul	128
Hoț și terorist	132
Un nou membru al obștii	137
Sinagrida	141
„Nu poate o cetate aflată pe vârf de munte să se ascundă”	143
Maslul	149
Bunătățile lui Avraam	154
„Așa te vrea”	157

III. SFÂNTUL PĂRINTE PAISIE AGHIORITUL

Pe aripile vânturilor	163
Despre milostenie	167
Demonii și îngerii pământești	172
Nodul gordian	177
Cuvânt de rămas bun. Întârziații	180
Sfântul Paisie, Sfântul Iacov și icoana Maicii Domnului din <i>Makrymallis</i>	183

IV. PĂRINTELE AMBROZIE LAZARIS

Soldat, sfânt sau... înger?	189
Săracul Lazăr și Părintele Iosif Isihastul	191
Părintele Ambrozie și... doctorii săi	193
Despre ape și alte harisme	196
Șarpele și „Raiul”	204
„Măicuța mea”, „copilașul meu”	209
Iuda	218
Uriașii	222
Ultima spovedanie	224

V. TRUBADURII LUI DUMNEZEU

Despre psalți, imnografi și praznice	229
Greci și ruși	233
Lavra	236
„Protoșii”... și cei de pe urmă	240
Părintele Partenie Aghiopavlitul	244
Ascultările	250
Litia	254

VI. SIMONOPETRITE

Părintele Gavriil	261
Drumeție la „Sfântul Dimitrie”	264
Vulpea	271
Monahia cu pantofi roșii	274

VII. GRIGORIE DOCHIARITUL

„Grabnic-ascultătoarea”	279
Origen și facerea lumii	281
Douăzeci de farfurii ceramice	284
Tachinările și vremea răzbunării	287
Discuții bărbătești	290
Răspunsul către episcop	295
Epilog	297
<i>Addenda:</i>	
Monahismul aghiorit și ethosul creștin (ARHIMANDRITUL ELISEI Egumenul Sfintei Mănăstiri „Simonos Petra”)	301

I.
PĂRINTELE
EMILIANOS SIMONOPETRITUL

Despre rugăciune

Citind omilii și sinaxare ale sfinților Bisericii noastre, care au fost scrise de obicei de către sfinți următori ai acestora, ca de pildă, Sfântul Simeon Noul Teolog, am fost întotdeauna impresionat de întinsul prolog în care scriitorul își exprima teama de a îndrăzni să se îndeletnicească cu un subiect atât de sfânt, și de a nu cădea în eroare sau mândrie. În puține cuvinte, această rețineră și frământare – dacă era bine sau nu să scriu – mă obosea...

Începând, așadar, și eu consemnarea amintirilor mele, am înțeles pentru ce ezitau atât de mult. Am mers, atunci, la duhovnicul meu și l-am întrebat ce să fac în continuare cu cartea. M-a încurajat să mă apuc. „Dacă ar gândi toți așa”, mi-a răspuns, „nu ar mai scrie nimeni nimic. Este bine că simți astfel și îți faci griji, dar dă-i drumul! Se poate să se folosească vreun om. Cel puțin, te vei folosi chiar tu, căci vor ieși dinlăuntrul tău și vei fi primul care le va auzi...”

Îmi este greu să vorbesc despre personalitatea sau viața Părintelui meu, Emilianos Simonopetrul. Ne desparte o mare distanță duhovnicească. De altfel, Părintele a lăsat în urmă mulți și vrednici biografi. Și cum acesta m-a iubit și mi-a dăruit în chip privilegiat, așa simțeam, dragoste și

Foto 1

Ultima vizită făcută de către Părintele Emilianos
Părintelui Efrem, la Katunakia (1997).

Îngrijire duhovnicească, tot astfel și acum adevărații săi fii duhovnicești mă iubesc, se interesează și se îngrijesc de mine, ca de un frate.

Acest simțământ al unității, „tu și Părintele tău”, „tu și Dumnezeu”, era o particularitate a Părintelui Emilianos. „Această relație este una de taină”, a spus chiar el odată, într-o omilie. Poate că acestui fapt se datorează și numărul mare de fii duhovnicești ai săi care au devenit monahi.

Nikos Gavriil Pentzikis¹, care potrivit dorinței sale se află înmormântat în cimitirul Mănăstirii de maici „Buna-vestire a Maicii Domnului” din Ormilía, Halkidiki, a fost

¹ Nikos Gavriil Pentzikis (1908-1993), pictor grec, care a studiat Farmacia și Optica aplicată. [n.tr.]

indignat auzind o omilie a Părintelui cu ocazia Sărbătorii Sfântului Dimitrie², la Tesalonic.

„Pentru ce vorbești și îți pierzi vremea?” își spunea el. „Căci ție Dumnezeu ți-a dat darul de a pescui suflete, de a vorbi cu oamenii, cu fiecare în parte. De a mărturisi...”

Bine că nu l-a auzit Părintele Emilianos... Acum că se liniștește și se roagă pentru noi³, omiliile și catehezele sale, pe care maicile de la „Ormilia” și părinții de la „Simonos Petra” le-au înregistrat, nu sunt doar o mângâiere pentru noi, cei care l-am cunoscut personal, ci și o chemare la pocăință și viețuire duhovnicească pentru cei necunoscători, care, în căutarea lor, le descoperă întâmplător.

Făcând referire la cartea *Despre rugăciune*⁴, Părintele Ambrozie Lazaris din Dadi mi-a spus cândva că un astfel de text, bazat pe experiență, nu s-a mai scris de câteva secole în Biserica noastră Ortodoxă. Din timpul Sfântului Grigorie Palama...

² „Dimitria” (cum apare în textul grecesc) este numele ciclului de manifestări festive (în cadrul căruia a fost rostită această omilie) desfășurate pe tot cuprinsul lunii octombrie, în cinstea Sfântului Dimitrie, Izvorătorul de Mir, la Tesalonic. [n.tr.]

³ Textul acestei cărți a fost scris în anul 2018, cartea fiind publicată cu puțin timp înainte de adormirea Părintelui Emilianos Simonopetritul (9 mai 2019). [n.tr.]

⁴ Arhimandritul Emilianos Simonopetritul, *Despre Rugăciune. Tâlcuire la Avva Evagrie*, trad. de Jerom. Agapie Corbu, Editura Sfântul Nectarie, 2018. [n.tr.]

II.
PĂRINTELE
EFREM KATUNAKIOTUL

Rugăciunea minții

Am avut șansa și cinstea de a-l găzdui pe Părintele Efrem la Atena, împreună cu Părintele Iosif (succesorul său la chilia Sfântului Efrem de la Katunakia), când s-a operat de cataractă la ambii ochi. A stat destul de multe zile acasă la mine, iar seara obișnuiam să facem Pavecernița, împreună cu familia mea.

Părintele Efrem i-a pus pe cei doi copii mai mari să participe citind Pavecernița. Spiros era pe atunci în primul an de liceu, iar Anastasia în clasa a șasea. Au reușit. Următorul, micuțul Vasilie, clasa întâi, era gelos și voia să participe și el. Acesta era preferatul Părintelui Efrem. Stătea de dimineața până seara în brațele sale (Foto 37, 38).

Astfel, Părintele Efrem i-a dat o mățanuță și l-a învățat să zică Rugăciunea lui Iisus în timpul Pavecerniței. Nu știu ce altceva i-a spus, dar micul Vasilie, foarte serios, își învățarea absorbit metania, cu ochisorii deschiși, dar fără să ne vadă! Am fluturat mâna înaintea feței lui și m-am convins.

N-am știut, dar de atunci, copilul acesta a continuat să se roage astfel, și chiar l-a învățat și pe fratele său mai mic cu trei ani, Haralambie, să facă aceeași rugăciune, ca să nu... îi mai fie frică noaptea. Am aflat asta chiar de la Haralambie. „Mie, tată, îmi era frică noaptea, și mergeam în camera

Foto 37

Octombrie 1992: Familia Dimopoulos cu Părintele Efrem Katunakiotul și Părintele Iosif, în grădina casei noastre din Dionysos.

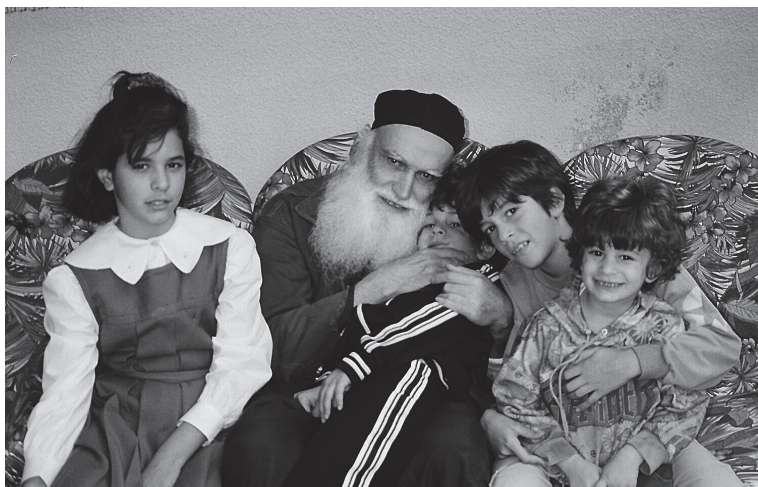

Foto 38

Octombrie 1992: Părintele Efrem cu micul Vasilie (6 ani) în brațe, alături de Spirakos (12 ani), Haralambie (3 ani) și Anastasia (11 ani), în grădina casei noastre din Dionysos.

lui Vasilie. Dar acum nu îmi mai este frică, pentru că m-a învățat rugăciunea Părintelui Efrem și nu mă mai tem...”

Vasilie a ajuns oftalmolog, lucrează în Germania, unde s-a și născut în urmă cu treizeci și doi de ani, și a făcut și doctoratul. Este muzician, are diplomă de chitară clasică de la 22 de ani. Părintele Efrem a zis că acesta are să-mi facă cinste... Măcar de-aș apuca să văd ce a vrut să spună.

Haralambie, stomatolog de trei ani, lucrează în Anglia. Un copil care strălucește de bucurie și dragoste pentru ceilalți, foarte darnic, dar care se află în căutarea sufletului său. Îl urmează, însă, rugăciunea Părintelui Efrem și Rugăciunea lui Iisus, și nu mă tem pentru el.

„Mila Ta mă va urma în toate zilele vieții mele”²⁷ ...

²⁷ Ps. 22, 7. [n.tr.]

Prietenii Sfinți: Sfântul Nectarie de Eghina, Sfântul Porfirie Kavsokalivitul, Părintele Efrem Katunakiotul

Au trecut anii, iar Părintele Efrem a primit cinci ucenici, și obștea s-a mărit. Părintele Efrem a hotărât să construiască un bazin și să aducă apa de sus. L-a trimis, astfel, pe Părintele Efrem Simonopetritul la Sfântul Porfirie Kavsokalivitul, care pe atunci se afla la schitul său din Milesi, Oropos, să-l întrebe de unde să aducă apa în vale. Deși au fost vecini în Sfântul Munte (Katunakia – Kavsokalivia sunt una lângă alta), nu s-au întâlnit niciodată. Cu toate acestea, Părintele Efrem știa despre harisma Sfântului Porfirie de a vedea apa sub sol, și de la distanță chiar.

Sfântul Porfirie l-a primit pe Părintele Efrem Simonopetritul, și înainte de a apuca să-i vorbească, i-a zis: „Spune-i Părintelui Efrem că mai sus de el se găsesc trei brațe. Să îl aleagă pe cel din mijloc, de la Sfântul Vasile, și să aducă de acolo apa la chilia sa. Este cea mai bună alegere.”

Părintele Efrem Simonopetritul, cu numele de familie Kerestendzis, avea aceeași vârstă cu Părintele Emilianos Simonopetritul și erau prieteni din copilărie, jucându-se împreună în cartierele din Nikaia. L-am cunoscut în luna

ianuarie a anului 1975, când m-am înrolat la marină, el fiind preot militar în tabăra trupelor din Skaramangas. Și-a abandonat cariera militară și l-a urmat pe Părintele Emilianos când acesta a plecat de la Marea Meteoră și s-a stabilit cu obștea sa la „Simonos Petra”. Îl iubea foarte mult pe Părintele Efrem Katunakiotul, de aceea a și luat marea și înțereasca schimă din mâinile sale, schimbându-și numele din Procopie în Efrem. Nu mă plictiseam niciodată să ascult și să reascult ghidajul-cateheză pe care îl făcea în fiecare după-amiază pelerinilor Mănăstirii „Simonos Petra”.

Mi-a povestit această întâmplare în luna septembrie a anului 2015, în balconul vechiului arhondaric de la „Simonos Petra”, a cărui priveliște este probabil cea mai frumoasă din Sfântul Munte, cu adevărat, între pământ și cer (Foto 39).

Foto 39

Septembrie 2015: La Simonos Petra cu Părintele Tihon și Părintele Efrem, care mi-a povestit minunea Sfântului Nectarie.